

ACTA MVSEI APVLENSIS
APULUM LIV
series *ARCHAEOLOGICA ET ANTHROPOLOGICA*

ARS ARCHAEOLOGICAE
Studii dedicate lui Nikolaus Boroffka la aniversarea a 60
de ani
Studies dedicated to Nikolaus Boroffka on his 60th
birthday

Volum îngrijit de/Edited by:

Horia Ciugudean,
Gabriel Tiberiu Rustoiu
Radu Ota

Editura „ASTRA Museum”

Alba Iulia

2017

Fondator

ION BERCIU

Editor

GABRIEL T. RUSTOIU

Colegiul editorial

RADU ARDEVAN - Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj-Napoca

NIKOLAUS BOROFFKA - Deutsches Archäologisches Institut, Berlin

DANIEL DUMITRAN - Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia

NICOLAE GUDEA - Cluj-Napoca

VALER MOGA - Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia

ZENO KARL PINTER - Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu

MARIUS PORUMB - Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca

VOLKER WOLLMANN - Obrigheim

Colegiul de redacție

HORIA CIUGUDEAN - director

RADU OTA - secretar de redacție

GEORGE BOUNEGRU - membru

CONSTANTIN INEL - membru

Adresa de corespondență:

MUZEUL NAȚIONAL AL UNIRII

510010 ALBA IULIA

Str. Mihai Viteazul, 12-14

Tel. 0258/813300

Correspondence address:

MUZEUL NAȚIONAL AL UNIRII

RO – 510010 ALBA IULIA

Mihai Viteazul St., 12-14

Tel. (+40) (258) 813300

revista.apulum@yahoo.com

www.mnuai.ro; www.muzeuluniriialba.ro; www.anuarulapulum.ro

© 2017 MUZEUL NAȚIONAL AL UNIRII ALBA IULIA

ISSN – 1013-428X

ISSN – 2247-8701

ACTA MVSEI APVLENSIS

APVLVM

LIV

series *ARCHAEOLOGICA ET ANTHROPOLOGICA*

ALBA IULIA

MMXVII

Tehnoredactare: HORIA CIUGUDEAN, RADU OTA
Traducerea și verificarea textelor în limba engleză: ADINA GOȘA, BRÎNDUȘA
CIUGUDEAN-PANAITE

Textele nepublicate nu se restituie.

Tipărit la **Vertical Graphic SRL** Alba Iulia

S U M A R

CONTENTS – SOMMAIRE – INHALT

TABVLA GRATVLATORIA.....	13
HORIA CIUGUDEAN, GABRIEL TIBERIU RUSTOIU, RADU OTA, Cuvânt înainte/Foreword.....	17
HORIA CIUGUDEAN, <i>Laudatio</i>	20
BIBLIOGRAFIE NIKOLAUS BOROFFKA.....	29

STUDII – STUDIES

GHEORGHE LAZAROVICI, CORNELIA-MAGDA LAZAROVICI, The Role of Salt in the Beginning of the Neolithisation Process in the southern Part of Central Europe and the Balkans <i>Rolul sării în debutul procesului de neolitizare în zona sudică a Europei centrale și a Balcanilor</i>	53
SABIN ADRIAN LUCA, ANA-MARIA PĂPUREANU, GHEORGHE NATEA, Date despre o cataramă de curea realizată din <i>Spondylus Gaederopus Linnaeus</i> , 1758, descoperită la Tărtăria – Gura Luncii – campania 2010 <i>A Belt Buckle made of Spondylus Gederopus Linnaeus, 1758, discovered at Tărtăria – Gura Luncii – the 2010 Campaign</i>	107
SABIN ADRIAN LUCA, TIBERIU BOGDAN SAVA, DORU PĂCEȘILĂ, OANA GAZA, IULIANA STANCIU, GABRIELA SAVA, BIANCA ȘTEFAN, Date radiocarbon din situl arheologic de la Turdaș – Luncă (cercetările preventive ale anului 2011) (I) <i>Radiobarbon Data from Turdaș – Luncă archaeological Site (the preventive Researches from 2011) (I)</i>	137
MIHAELA BLEOANCĂ, Un topor de tip Jászladany descoperit pe raza localității Tibru, com. Cricău (jud. Alba) <i>An Axe of Jászladany-Type discovered at Tibru, Cricău parish, (Alba county)</i>	147
MIHAELA-MARIA BARBU, MARIUS-MIHAI CIUTĂ, Industria litică cioplită eneolitică de la Șeușa - Gorgan (com. Ciugud, jud. Alba) <i>The Copper Age lithic Industry from Șeușa – Gorgan (Ciugud parish, Alba county)</i>	155
CAROL KACSÓ, Necropola tumulară din bronzul târziu de la Bicz (jud.Maramureș, România) <i>Die Spätbronzezeitliche Hügelnekropole von Bicz (Kreis Maramureș, Rumänien)</i>	189
CLAES UHNÉR, SVEND HANSEN, HORIA CIUGUDEAN, GABRIEL BĂLAN, RALUCA BURLACU-TIMOFTE, Structura și demografia	

<p>așezării de la Teleac: o fortificație din Transilvania de la sfârșitul epocii bronzului - începutul epocii fierului <i>Settlement Structure and Demography in Teleac: a Late Bronze Age – Early Iron Age Hillfort in Transylvania</i> .....</p>	211
<p>BIANKA NESSEL, "Leaf shaped" Negatives and their Meaning: a rare Mould Type from the Teleac Hillfort, jud. Alba Transilvania <i>Negativele în formă de frunză și semnificația lor: un tip rar de tipar din fortificația de la Teleac, jud. Alba, Transilvania</i>.....</p>	247
<p>MONICA ȘANDOR-CHICIDEANU, Figurine zoomorfe din bronz și lut din zona lacului Bistreț, jud. Dolj <i>Zoomorphe Figurinen aus Bronze und Ton des Bistret-See Gebietes, Kreis Dolj</i>.....</p>	263
<p>CRISTINEL FÂNTÂNEANU, ADRIAN COSMIN BOLOG, OVIDIU OARGA, O piesă de bronz descoperită la Gâmbaș (mun. Aiud, jud. Alba) <i>A Bronze Object discovered at Gâmbaș (Aiud Municipality, Alba County)</i>.....</p>	281
<p>RADU OTA, ILIE LASCU, GEORGE BOUNEGRU, Un mausoleu descoperit recent și problema existenței unor asemenea construcții la Apulum <i>A recently discovered Mausoleum and the Topic of Existence of some funerary Buildings at Apulum</i>.....</p>	287
<p>FLORIN CIULAVU, Pușculițele romane descoperite la Apulum <i>Roman Money Boxes discovered at Apulum</i>.....</p>	313
<p>RADU OTA, CRISTIAN TITUS FLORESCU, Un altar votiv descoperit în castrul legionar de la Apulum <i>A votive Altar discovered in the legionary Camp of Apulum</i>.....</p>	329
<p>DANIELA CIUGUDEAN, Roman bronze Military Equipment and Harness in the Collections of the Alba Iulia Museum. I. Belt and Baldric Plates <i>Echipament militar roman și piese de harnașament din bronz în colecțiile muzeului din Alba Iulia. I. Aplici de centură și balteus</i>.....</p>	341
<p>CĂLIN COSMA, ADRIAN COSMIN BOLOG, OVIDIU OARGA, Morminte avare recent descoperite la Gâmbaș (jud. Alba) – punct "Ogoarele de jos" <i>Neu entdeckte awarische Gräber in Gâmbaș (Kreis Alba) – Standort "Ogoarele de jos"</i>.....</p>	409

RESTAURARE – CONSERVARE – INVESTIGAȚII
RESTORATION – CONSERVATION – INVESTIGATIONS

- DAN ANGHEL, Aspecte ale restaurării materialului arheologic descoperit la Alba Iulia - Recea
Restoration Aspects of the archaeological Material discovered in Alba Iulia – Recea..... 435
- SORIN ȘERBAN, Restaurarea unui vas de mari dimensiuni aparținând culturii Wietenberg
The Restoration of a Wietenberg big Pot..... 451

RECENZII ȘI NOTE DE LECTURĂ
REVIEWS AND READER'S NOTES

- ZENO KARL PINTER, Mihai Bărbulescu, *Arheologia azi, în România*, Editura Idea Design & Print, Cluj, 2016, 224 pagini, cu o prefață de Aurel Codoban..... 459
- VIORICA SUCIU, Valentin Dolfi, *Repertoriul descoperirilor monetare de pe teritoriul județului Vâlcea*, Societatea Numismatică Română, București, 2016, 157 p..... 464
- RADU OTA, (Editors: Oana Tutilă, Nicolae Cătălin Rișcuța, Iosif Vasile Ferencz), *Archaeological Small Finds and their Significance. Proceedings of the Symposium on Games and Toys*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2016, 130 pagini, 57 figuri, 2 planșe..... 467
- RADU CIOBANU, Robert Bedon, Hélène Maveraud-Tardiveau (edit.), *Présence des divinités et des cultes dans les villes et les agglomérations secondaires de la Gaule romaine et des régions voisines, Caesarodunum XVII-XLVIII*, Limoges, 2016, 591 pag, cu ilustrații și grafice alb-negru..... 470
- Lista autorilor..... 473

ACTA MUSEI APVLENSIS LIV

ARS ARCHAEOLOGICAE

***Studii dedicate lui Nikolaus Boroffka la aniversarea
a 60 de ani***

***Studies dedicated to Nikolaus Boroffka on his 60th
birthday***

Volum îngrijit de/Edited by:

Horia Ciugudean,
Gabriel Tiberiu Rustoiu
Radu Ota

Editura „ASTRA Museum”

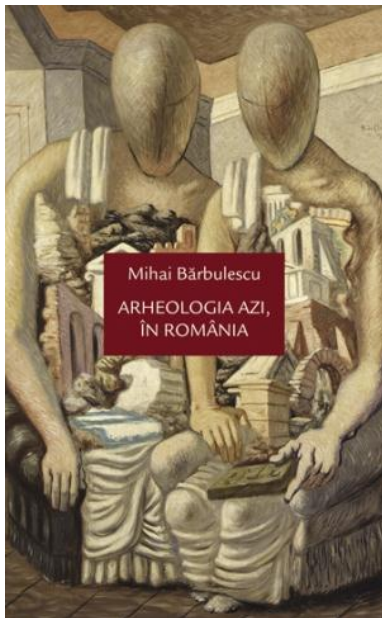
Alba Iulia

2017

Nikolaus Boroffka

Mihai Bărbulescu, *Arheologia azi, în România*, Editura Idea Design & Print, Cluj, 2016, 224 pagini, cu o prefață de Aurel Codoban.

Zeno Karl PINTER
Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu

Din volumul destul de important al literaturii arheologice apărute în ultimii ani, se remarcă în mod evident această carte a profesorului Mihai Bărbulescu, dedicată pe contrapagina de titlu Cornелиei, Roxanei și lui Toma, dar adresată întregii comunități a arheologilor din România zilelor noastre, tuturor celor fascinați și pasionați de aventura arheologică, ba mai mult, chiar și celor ce folosesc doar arheologia ca trambulină profesională sau ca sursă de căpătuială. De fapt, încă de la parcurgerea rândurilor din prefața născută din pana lui Aurel Codoban și foarte sugestiv intitulată „Un roman al arheologiei, narat de un arheolog împlinit”, deducem că între copertile atât de sugestive, reproducând tabloul lui Giorgio De Chirico, „*Gli Archeologi*”, se dezvoltă mai mult decât o carte de arheologie. Suntem avertizați că ne vom lovi de o abordare personală, aproape autobiografică, analitică și adesea critică nu doar a unui aspect, ci a unui fenomen, așa cum îi stă în fire unui arheolog împlinit.

Și cum ar putea începe romanul arheologiei, al arheologului împlinit, dacă nu cu amintirile tinereții, cu primele participări pe șantierele arheologice, și ce șantiere arheologice... Sarmizegetusa, Fețele Albe, Micia, Meleia, Berzobia, Dalboșeț și până la urmă Turda, cu primele contacte cu arheologii, și ce arheologi.... Constantin Daicoviciu, Hadrian Daicoviciu, Octavian Floca, Lucia Țeposu (Marinescu), Ioan Glodariu, Floricel Marinescu, Alexandru Vulpe, adevărați deschizători de drumuri și făuritori de școală arheologică în România.

Dar tocmai când cititorul se pregătește pentru o narație marcată puternic de aspecte autobiografice, autorul vine cu un capitol dedicat relației dintre omul contemporan și antichitatea clasică, într-o abordare profesionistă, ireproșabilă, bazată pe o argumentație bibliografică solidă, parcă în ideea de a oferi un model de abordare eseistică și în același timp profund științifică a unei teme. De fapt antichitatea nu este analizată și glorificată în „stil renescentist”, ea este văzută ca o oglindă îndepărtată în care prezentul poate surprinde încă multe reflexii și străluciri utile, fiind urmărite modele și tendințe contemporane ce privesc antichitatea ca simbol și paradigmă.

Dacă se continuă lectura cu următorul capitol, dedicat arheologului român, descoperim încă din primele rânduri utilitatea capitolului precedent, antichitatea fiind în atenția primilor arheologi ai renașterii și ai epocii moderne, autodidacți, dar poligloți și, mai ales, oameni ce stăpâneau limbile clasice, fără de care arheologia nu putea fi imaginată. De la aceste începuturi marcate ușor de aura nostalgică, idealistă, dar explicabilă prin entuziasmul, optimismul unei „ocupații nobile”, se trece la lucida și adesea trista realitate. Devenirea unui arheolog în România, începe cu lipsa unor studii de strictă specialitate, constată autorul, fiind în același timp convins de necesitatea pregătirii istorice de bază, ceea ce face ca arheologul român să fie în primul rând istoric, specializat suplimentar, prin dobândirea și acreditarea ulterioară studiilor fundamentale, a unor aptitudini tipice cercetării arheologice. În aceste condiții, pornind de la întrebarea necesarului de arheologi pe piața muncii, sunt urmărite toate etapele de formare ale unui arheolog, de la studiul fundamental prin masterat și până la doctorat. Radiografia sistemului nostru școlar și universitar, abordat și în anexa II-Varia, este profundă și profund tristă, pornind de la eliminarea admiterii și în acest fel la transferarea concurenței dintre candidații la studii superioare la concurența dintre universități pentru acapararea unui număr cât mai mare de studenți, s-a ajuns la promovarea cantității în detrimentul calității, a mediocrității și a fraudei la toate nivelurile: licență, masterat, doctorat. Ajuns la problema doctoratului, tratat și în anexa II, punct nevralgic pentru societatea românească, și nu numai, este firesc să se zăbovească și asupra problematicii plagiatului, fenomen ce din păcate nu a ocolit lumea arheologică. Este tristă sesizarea unui lanț al furțișagului: „*A crescut numărul tezelor de licență plagiante în totalitate sau în parte, furate, ori cu alt autor decât candidatul. Lanțul continuă cu doctoratul, cu articole științifice, cu cărți... Cine a plagiat va mai plagia*”. Dar să nu uităm că există totuși un mare număr de arheologi, eu aș spune majoritatea covârșitoare a arheologilor adevărați, care și-au obținut diplomele de licență, de master și de doctor prin muncă, perseverență și mai ales pasiune. Cred că despre aceștia se vorbește în continuare în capitolul destinat arheologilor și mai cu seamă în subcapitolul denumit sugestiv „calitățile și defectele arheologilor”. Se începe evident cu PASIUNEA, într-adevăr prima calitate necesară, căci, cum ar fi spus regretatul nostru profesor Thomas Nägler, „aproape toate celelalte se pot învăța”. Ce înseamnă pasiunea în arheologie nu este nevoie să se definească în vreo frază sau propoziție tipizată. Lecturând în continuare paginile dedicate descrierii câtorva descoperiri personale ale profesorului Bărbulescu, cititorul poate să își facă singur o imagine. De la impresionanta cămașă de zale cu peste 3000 de solzi din bronz, la statueta acrobatului, la *pondus*-ul din bronz cu inscripție din argint și până la deja faimosul mormânt princiar de la Turda, cunoscut între arheologi drept „mormântul Franziskăi”, considerată cea mai importantă descoperire a sa (până în prezent, am adăuga noi), sunt câteva exemple ce reprezintă bucuria și împlinirea la care visează orice arheolog pasionat, uitând de tonele de pământ flotate fără material arheologic, de cantitățile impresionante de praf inhalate și de șiroaiele de sudoare scurse în zilele toride. Modul în care sunt relatate aceste descoperiri dezvăluie adevărata

pasiune, entuziasmul și idealismul, valori pe care dacă un arheolog nu le poartă în suflet, ar trebui să-și caute altă meserie, căci sunt destule, și mai comode și mai bine plătite.

După pasiune, Mihai Bărbulescu consideră ONESTITATEA drept condiție esențială a arheologului și istoricului. Pare un criteriu simplu și s-ar putea spune necesar în fond tuturor domeniilor de cercetare, însă la trecerea în revistă a diferitelor etape din evoluția cercetării arheologice românești, se poate lesne constata cât de mult a influențat factorul politic și național interpretarea materialului arheologic. Lecturarea acestor pagini stârnește amintiri neplăcute multora dintre arheologii de peste 50 de ani, chiar dacă generația mai tânără nu le înțelege. Le recomand totuși tuturor să le citească atent și le doresc să nu trebuiască să le înțeleagă vreodată. Tot din aceste pagini se desprinde o propoziție pe care autorul o definește drept „regulă de aur” și pe care eu aș prefera să o văd ca deviză a tuturor arheologilor: „*nu doresc să demonstrez nimic, după ce voi cerceta, rezultatele vor vorbi de la sine, iar eu mă voi supune acestor rezultate*”.

Urmează un capitol intitulat ȘTIINȚĂ SAU SCIENTISM, iar formularea retorică nu este de loc întâmplătoare, existând într-adevăr unele opinii ce cataloghează arheologia ca pe o îndeletnicire tehnică și mai puțin ca pe o activitate științifică. Această atitudine vine în mare parte dintr-o oarecare invidie, arheologul fiind în fond unicul istoric ce își procură singur documentația, cel ce are contact direct și primar cu izvorul istoric, nefiltrat de pana și personalitatea unui istoric predecesor. Asta are desigur puțină relevanță în cercurile ce preferă să îi vadă în continuare pe arheologi drept „ciobologi” și, mai mult, generează o reacție de exagerare din partea unor arheologi care folosesc zeci și sute de grafice și tabele, uneori doar pentru impactul vizual și aspectul „științific”, când același lucru ar putea fi concluzionat în câteva fraze. Întrebarea pe care și-o pune autorul este într-adevăr de bun simț: de ce nu este suficient să scriem „o jumătate” sau „o treime” și preferăm să reprezentăm grafic și școlărește, cu cercuri segmentate multicolor, astfel de banalități. Pe de altă parte pluridisciplinaritatea în arheologie, în special în ramurile arheologice ce nu beneficiază de izvoare scrise, a devenit în ultimele decenii un lucru firesc și absolut necesar, pentru orice cercetător ce se respectă pe sine și care are pretenția să fie respectat. Arheologul este într-adevăr în situația de a se resemna și de a accepta ideea că nu va putea convinge pe toți că servește o știință, că este mai mult decât un meseriaș și că cercetările sale sunt importante inclusiv din punct de vedere economic - unele descoperiri arheologice au o valoare materială mai mare decât sumele investite în arheologie la nivel național în ultimele decenii. Dar prefer să închei această discuție cu o constatare pe care regretatul profesor Radu Popa obișnuia să o etaleze destul de des: „arheologia nu este atât de importantă pe cât cred arheologii, dar mult, mult mai importantă decât cred arhitecții și istoricii”.

Capitolul despre situația arheologului se încheie nu cu un subcapitol, ca cele evocate anterior, ci cu un fel de epilog, intitulat foarte sugestiv: DEMONUL TRUFIEI ȘI MAI MULTĂ ELEGANȚĂ. Sunt foarte bine surprinse, în cele câteva

pagini dedicate subiectului, orgoliile, tendința de epatare, aroganța și infatuarea unor colegi de breaslă, care dacă nu pot defini o cultură, o fază, un subtip, o categorie, atunci trebuie să o găsească, și dacă nu, atunci trebuie să o inventeze. Dacă nici așa ceva nu iese, atunci măcar trebuie găsit nod în papură altora, să li se arate tuturor cât de nemăsurată este propria valoare. Profesorul Bărbulescu ridică o problemă de care m-am lovit și eu și probabil și mulți alții: cum poate un arheolog care nu a văzut situl sau materialul în realitate, care nu și-a bătut capul zile, săptămâni sau chiar luni cu descifrarea unor complexe arheologice, care nu cunoaște ansamblul și contextul, să aibă pretenția că poate face o interpretare mai bună, doar pe baza fotografiilor și a desenelor publicate?.. Cât de mare trebuie să fie demonul trufiei pe care îl poartă în sine astfel de persoane?.. Cât despre stil, prestanță și eleganță în comportament... știm cu toții că acestea nu se studiază în vreo facultate de istorie. Acestea vin din caracterul personal, din primii șapte ani de educație și nu în ultimul rând, din modelele pe care fiecare și le alege în viață. Profesorul a fost mult timp un astfel de model, dar astăzi „a doua zi după ce ai primit titlul de doctor, poți să nu îl mai saluți pe profesorul tău”... sau să-i transmiți să uite că i-ai fost student...

După ce este analizat atât de amănunțit arheologul, în devenirea sa, cu personalitatea sa, cu dezideratele, calitățile și defectele sale, în capitolul al III-lea, ARHEOLOGIA AZI, ÎN ROMÂNIA, este rândul breslei să fie supusă unei radiografii de profunzime. Istoria instituțiilor ce au girat de-a lungul timpului destinele arheologiei românești devine în acest context foarte utilă, iar etalarea evoluției acestor organisme ajută mult la înțelegerea situației actuale, asupra căreia autorul se apleacă în continuare. O analiză de detaliu este dedicată Comisiei Naționale de Arheologie, genezei, evoluției și rolului acesteia în diferite perioade. Ca fost președinte al acestui gremiu, profesorul Bărbulescu cunoaște multe probleme „din interior”; este unul dintre președinții care au încercat reformarea comisiei și a organizării arheologiei românești, a reușit să rezolve unele probleme, altele au rămas deschise până astăzi. Înseși menționarea acestora, readucerea lor în discuție, este benefică pentru întreaga breaslă. Cât despre numeroasele asociații profesionale înființate de-a lungul timpului și care nu au și probabil nu vor avea vreodată în fața autorităților greutatea necesară, care se contestă reciproc sau în cel mai bun caz se tolerează, dar nu colaborează, nu pot decât să revin cu gândul la precedentul capitol lecturat și la „demonul trufiei”.

Pornind apoi de la constatarea că „arheologia românească nu duce lipsă de reglementări”, se observă cu acribie hățișul legislativ, mult prea „stufosă” birocrație și se analizează situația existentă pe baza unor exemple sugestive, uneori hazlii, dar de cele mai multe ori triste și din păcate reale. Desigur cercetările preventive sunt exemplele cele mai bune și cele mai sigure furnizare de situații hilare, atipice și mai ales neobișnuite pentru arheologia românească, obișnuită mai bine de jumătate de secol cu finanțarea cercetărilor de la bugetul de stat. Și de aici, nu mai este decât un pas până la „arheologia față în față cu justiția”, „arheologia nemulțumită de societate”, respectiv „societatea nemulțumită de arheologie”, cum

își intitulează autorul următoarele subcapitole. Chiar dacă această carte este lipsită de „ilustrație” în sensul pe care arheologii îl practică și îl percep, aceste subcapitole sunt minunat „ilustrate” cu extrem de relevante studii de caz, respectiv „Cazul Autostrăzile României”, „Cazul Roșia Montană” și „Cazul Piața Unirii din Cluj”, completate firește de „Arheologia – Spectacol” și din nou cu atitudinea societății față de arheologia preventivă în special.

Și așa se ajunge la capitolul numit „Arheologia și Mass-Media”. Aici se aduce în discuție atitudinea presei față de arheologie, dar și a arheologiei față de presă, de la Bolliac și Odobescu, până la „New Media”, de la revista „Știință și tehnică” până la Facebook și You Tube... o relație complicată, dar în același timp un „modus vivendi” căutat de ambele părți. Există într-adevăr jurnaliști ce caută doar senzația, dar există și arheologi care doresc să se mediatizeze cu orice preț, oferind senzația și atunci când nu există, doar de dragul scandalului. Exemplele oferite sunt de notorietate, dar probabil orice arheolog cu ceva experiență ar putea să completeze această listă.

O atenție deosebită se acordă TRACO-DACISMULUI, fenomen analizat într-o „scurtă istorie” în care se discută lucid și limpede problema genezei prin intermediul curentului autohtonist din prima jumătate a secolului XX, îmbrățișat și reprezentat de mari gânditori și oameni de cultură. Era însă epoca unor confruntări de idei bazate pe argumente științifice, o epocă a echilibrului, chiar dacă uneori impus de rațiuni politice. Scăparea de sub control, explozia fenomenului și vulgarizarea discursului este găsită tot în mediile on-line, necontrolate și folosite drept tribună de către semidocti, impostori și răuvoitori. Această parte a cărții este fascinantă și dacă nu s-ar referi la o tristă realitate, ar putea fi considerată partea cea mai amuzantă... Sunt atinse multe subiecte sensibile, de la tăblițele de la Tărtăria la cele de la Sinaia, la descifrări și chiar „traducerile” unor limbi necunoscute, ce frizează ridicolul, dacă nu grotescul. Mă abțin cu greu de la comentarea numeroaselor ineptii aduse în discuție, poate și din motivul de a stârni curiozitatea cititorului și de a nu-i dezvălui prematur savuroasele comentarii ale autorului.

Cartea se încheie cu două anexe, una dedicată profesorilor și cealaltă unor scrieri ale autorului redactate cu diferite ocazii și relevante ca argument la cele relatate în prezentul volum. Recomand călduros ambele anexe, dar personal am savurat de-a dreptul „micro biografiile” unor personalități ale arheologiei românești, părinți și întemeietori de școală, cu latura lor științifică, dar și umană, niște monumente ridicate din cuvinte scrise de Mihai Bărbulescu pentru acești oameni, care pentru cei mai mulți cititori din zilele noastre, reprezintă doar nume scrise pe copertile unor cărți fundamentale de istorie și arheologie. Așa se încheie frumos o carte frumoasă, cu respect pentru înaintași, cu stimă pentru profesori și cu speranță pentru viitor.